

DEN INDUSTRIELLA REVOLUTIONEN

Den industriella revolutionen ägde rum i England och inte till exempel i Europas folkrikaste stat Frankrike och för att förstå detta måste man fastslå vilka villkor som behöver vara uppfyllda för att en industriell revolution skall kunna äga rum och sedan undersöka om dessa villkor förekommer i större utsträckning i England än i Frankrike.

Nödvändiga villkor är:

En konstitution - en grundlag - som gör det möjligt för delar av befolkningen att skaffa sig inflytande över sin egen framtid och ekonomi.

Ett riskvilligt kapital, dvs ett kapital som kan satsas och förloras utan att det innebär ekonomisk ruin för den som satsar.

Tillgång på

- *Billig arbetskraft*
- *Billiga råvaror*
- *Användbar teknik*
- *Goda kommunikationer*

Dessa faktorer förekom alla just i England i långt större utsträckning än i Frankrike eller någon annan stat under 1700-talet:

- *Den konstitutionella monarkin*
Genom *Den Årorika revolutionen* får England konstitutionell monarki, dvs regenten måste godkänna konstitutionen, grundlagen och den fattas av den lagstiftande makten, *parlamentet*. Parlamentet, som är Englands riksdag, består av två kammare: överhuset - *The House of Lords* och underhuset - *The House of Commons*
Det inflytelserikaste huset var överhuset där lorderna, representanter för adeln, satt. Den engelska adeln var en *jordägande aristokrati* och den stiftar nu lagar som gynnar de stora jordägarna: *The enclosure acts* innebär att jordägarna får hägna in sina egendomar och frångår bönderna en gammal sedvänja från medeltiden, nämligen rätten att låta sina djur beta på icke inhägnat område, den s k allmänningen. Denna lagändring förändrar villkoren på landsbygden och leder till jordbruksreformer som i sin tur leder till:
- *Den agrara revolutionen*
När de jordägande lorderna får full kontroll över sina ägor vågar de också experimentera och pröva nyheter.
Användningen av naturgödsel ökar, nya redskap som radsåningsmaskin och kup-plog används, nya kulturväxter som kålroten prövas och större och fetare nötboskap avlas fram.
Framgångar leder till att lönsamheten för dem som har råd att experimentera ökar och de får tillgång till ett *riskvilligt kapital*, som de antingen kan fortsätta att investera i sitt jordbruk eller använda på annat sätt. Många småbönder däremot, som inte har råd att hänga med i utvecklingen, lockas eller tvingas att sälja och flyttar till städerna och en *tillgång till arbetskraft* uppstår.

- Att England under Elisabets regering besegrade den spanska armadan 1588 innebar på lång sikt att landet blev en sjönation med ökande inkomster av fjärrhandel och att även därigenom *riskvilligt kapital* skapades.
- Från Nordamerika och Indien importerade handelskompanier billig *bomull* och ny teknik gjorde det möjligt att använda landets stenkolsresurser i stålframställningen. Landet hade således tillgång till viktiga *råvaror* för framställning av järn, stål och kläder
- Inom landet fanns en etablerad empirisk tradition, som innebär att kunskap prövas mot iakttagelser, dvs genom experiment, som gick hand i hand med ett intresse för praktisk vetenskap och detta gynnade en *teknikutveckling*. Viktiga tekniska nyheter blev *den mekaniska vävstolen* och *ångmaskinen*.
- Det naturliga vattensystemet kompletterades med grävda kanaler, ångmaskinen sattes på hjul och drev lokomotiv på de nylagda järnvägsrälsarna och skotten *MacAdam* kom på att om man la krossad sten på de leriga vägarna från medeltiden blev dessa mycket mer framkomliga och därmed förbättrades *kommunikationerna*.

Den industriella revolutionen innebar att England som nation fick ett ekonomiskt försprång framför andra nationer. För ett begränsat antal medförde den också privat stort välstånd, för de stora grupperna inom befolkningen ledde den snarare till försämrade levnadsvillkor. Den stora folkförflyttningen till städerna förändrade livsbetingelserna för de berörda och arbetsvillkoren i kolgruvorna och i de nya fabrikerna var på intet sätt reglerade för att ta hänsyn till den enskilda arbetaren.

Fattigdom, socialt armod, förstörd hälsa och många gånger omänskliga levnadsförhållanden blev den tidiga industrialismens baksida.